

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

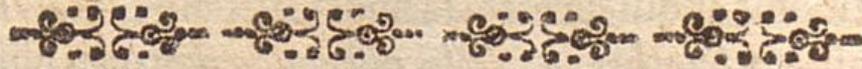
Apologia Pro Conscientiis infirmis, Sev Responsio Benigna Pro securitate dictaminis practici super certa probabilitate fundati

**Fibus, Bartholomaeus
Schweitzer, Johannes**

Coloniæ, 1682

Caput III. Refutantur, quæ adversarius objicit ex Autoritate & ratione,
contra sanctam in Ecclesiâ doctrinam probabilisticam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39304

RESPONSIONIS
 APOLOGETICÆ
 CAPUT III.

Refutantur, quæ adversarius ob-
 jicit ex Authoritate & ratione,
 contra sanctam in Ecclesiâ do-
 ctrinam probabilisticam.

§. PRIMUS.

Prænotantur quedam.

I. **P**ro falsitate objectorum evidentius
 convincenda, expediens fore vide-
 tur, ut diversos Authoribus usita-
 tos loquendi modos paucis expli-
 cemus. Sciendum itaq; opiniones *speculative pro-*
babiles dici, quæ objectum seu potius actionem
 circa objectum in specie & communi spectatana
 licere asserunt: *præctice autem tales*, quæ asserunt
 actionem in individuo acceptam licere. Cujus expo-

sitionis aliqui autorem faciunt Cajetanū; *Joannes* autem *Sanchez* in *selectis disputationibus* dicit sibi esse inintelligibile, quomodo in dicto sensu possit aliquid speculativè, & non tamen practicè haberi probabile: addit *Franciscus Oviedus* l. 2. tr. 5. *controv. 3. p. 1. id quod dicitur de omni seu specie, dici etiā de quovis, quod continetur in illo.* Dicendū igitur cum hoc citato Authore, *practicè probabilem* dici, quæ non solūm de objecto actionis individualis præcisè sumptæ pronuntiat licere, sed de ea etiam, ut vestitâ circumstantiis sibi extrinsecis & accidentalibus: quæ scilicet omnes sub moralis considerationem cadunt, omniumque honestas requiritur, ut operans simpliciter honestè operari intelligatur, juxta illud: *bonum est ex integra causa; malum ex quolibet defectu.* *Speculativè autem probabilem*, quæ præcisè de objecto actionis secundum se considerata pronuntiat, illud ratione sui præcisè non esse illicitum. Ita etsi *speculativè probabile* habeatur, quòd liceat citra noxam lethalem non avertere oculos ab aspectu vultus muliebris; & non reprimere positivè motus turpes præter intentionem naturaliter obortos; non tamen erit *practicè probabile* in iis circumstantiis, in quibus homo lubricus ex prava consuetudine assentiendi prævideatur in consensum pravum pertrahendus, nisi vultum avertat, aut motibus positivè obsistat. Idem est in aliis, quo pacto jam intelligibile redditur, in sensu allato, opinionem posse *speculativè probabilem* esse,
 ut

ut non tamen sit *practicè probabilis*, seu ut hìc & & nunc talis.

Alii tamen cum *Layman lib. 1. tr. 1. n. 13.* sic opiniones probabiles distinguunt, ut speculativè tales pronuntient illas, quæ extra rationem liciti spectantur: ut sunt, quæ sufficere hæc aut illa ad valorem sacramenti, testamenti, contractus afferunt (& similia) præscindendo, utrùm licitè usurpentur nec ne. Sic *speculativè probabile* dicunt, aquam rosaceam sufficere ad valorem baptismi: nunquam tamen *practicè probabile* dicunt, quòd liceat in rosacea baptizare, quando copia est aquæ naturalis. Alii item *speculativè probabile* vocant id (quod probabile æstimatur ex auctoritate Doctorum: *practicè* autem probabile, quod ex rationibus intrinsecis. Alii adhuc aliter loquuntur. Sed non est nisi de voce contentio. Nos in primo sensu deinceps loquemur, in quo & accipit Paternitas Vestra. Si autem in iis, quæ certissimè per se licita sunt, potest hìc & nunc circumstantia reperiri, quæ faciat actionem penitus illicitam, miri nihil erit, si idem in probabilibus eveniat. Prius in Apostolo patet, qui illicitam sibi facit manducationem carniùm, si prævideatur cessura in ruinam proximi: quo casu *non manducabo*, inquit, *1. Cor. 13. carnem in æternum.*

2. Cum verò intellexerit Lector ex hæctenus allatis, quid à probabilistis, catholicis & doctis viris voce probabilis accipiatur, facile erit nosse *discrimen* inter opinionem *certò probabilem*, &

solùm probabiliter probabilem, quam admodum R. dus P. Joannes Paulus Oliva Praepositus Generalis S. J. *Creperam* vocat. paucis exponam: sit vir fide dignus, qui dicat, quod D. Thomas doceat, graviter lapsum obligari ad confitendum proxima datâ occasione. Ex hoc non nisi *probabiliter probabile* erit tibi, obligari graviter lapsum ad taliter citò confitendum, eò quòd solùm probabile sit tibi ex fide narrantis, quod D. Thomas ita doceat: Si autem inspexeris ipse certum textum, aut ex confirmatione authentica plurimorum certò compereris, D. Thomam sic docere, neque aliunde sit, quod Authoritatem D. Thomæ in hoc elidat, *certò probabile* erit tibi, graviter lapsum sic teneri. De quibus *certò probabilibus* solùm procedit doctrina nostra. Fatemur enim, quod abusuum, scandalorum, periculorum innumerorum fœcunda omnino materies foret, sustinere, quòd ad *certam probabilitatem legis* obligantis, liceret in oppositum operari ex *incerta probabilitate juris*. Si profectò è Catholicis Probabilistis foret quispiam ita *Vagus, Laxus, creperus* Theologus, ut talia auderet universaliter asserere, in hunc omnium argumentorum suorum tela, qualiacunque, contorqueat Paternitas Vestra. Sed neque tamen per hoc damnare intendimus simplices rusticanos, & horum similes, quibus ductum Pastoris oppidani, dummodo sufficiētis doctrinæ famam possideat, tam promptum est sequi, cum omni exclusâ formidine peccan-

peccandi, quàm nobis ad oracula Ecclesiæ Doctorum. Aliter vivere non didicerunt simplices isti, quibus relinquamus certam spem salutis, cum immediati Pastoris voci bonâ fide obedierint.

3. Certitudo autem probabilitatis apud viros doctos & timoratos per experientiam habetur evidentem, cum ritè omnibus perpensis sentiunt se trahi & inclinari ad assentiendum.

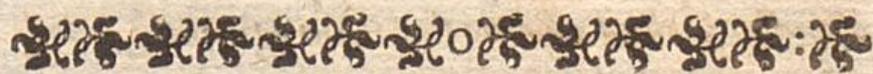
4. Utrùm verò unius Doctoris vel duorum sufficiat Authoritas, vel plurium requiratur ad faciendam opinionem strictam & absolutam probabilitatem, haud volumus hîc disputare. Quod doctissimus Villalobos unius etiam Doctoris iudicium sufficere contendat, nolo omnino improbare, dummodo cautelæ suprâ positæ serventur, neque obstant in contrarium Doctores, qui iudicent opinionem illam esse improbabilem. Tali enim casu præsumendum erit prudenter, aut passionem unius vel pauciorum intercurrisse: aut aliunde examen debitum non fuisse adhibitum. Neque huic doctrinæ obstat damnatio *propositionis 27. per Alexandrum VII.* facta, quæ sic habet: *si liber sit alicujus Junioris &c.* Dubium enim nullum est, quin junior & modernus quispiam prolabi possit ad temerariam assertionem.

5. Deprehendi etiam posse probabilitatem, imò & veritatem, quæ diu latuerat; aut e contra improbabilitatem, imò & falsitatem eorum, quæ

prius habebantur probabilia, successu temporum experientia docuit. Sic enim velut probabilis habita est opinio, quod solemnitas votorum esset de essentia status religiosi: quod esset iuris divini, non Ecclesiastici: quod in absentia sacerdotis teneretur moribundus confiteri Laico, &c. & nunc tamen desierunt esse probabiles: Posterior quidem, post reclamationem omnium unanimiter Doctorum, & communem toti Ecclesiae usum contrarium. Priores vero post Bullam Greg. XIII. Ascendente Domino: ubi ante omnem votorum solemnitatem & professionem, declarantur homines Societatis JESU esse strictè & propriè religiosi. Idem est circa absolutionem absenti validè & quandoque licetè faciendam: quam damnavit Clemens VII. Item circa accipiendum pro eadem missa duplex stipendium: quam damnavit Alexander VII. & quæ plura similia. E contra à multis pro vix probabilis habita est, potestas Pontificia dispensandi in votis solemnibus & matrimoniis ratis: Nunc autem, si non certa, at maximè probabilis habetur, quàm toties usurpârunt Sapientissimi Pontifices.

6. Denique advertat Lector dici posse in suppositione usus liciti cujuscunque opinionis certò probabilis, nec periculum quidem peccati materialis incurri, quantum est respectu legis divinæ reflexæ, secundariæ, conditionatæ, & per accidens talis, quæ scilicet permittit fieri omne id, quod inculpabiliter nescitur esse prohibitum lege directâ, primariâ, absoluta & per se tali. Sic etsi quibusdam

busdam Martyribus lege directâ & per se tali vitium fuerit occidere se ipsos; permiffum tamen & licitum fuit lege reflexâ & per accidens tali, ubi inculpabiliter lex primaria & directâ ignorabatur. Et sic explicari potest *Honoratus Faber*, dum negat etiam peccati materialis periculum incurri per usum doctrinæ probabilisticæ. Si aliter minus tutæ opinionis ratio exponitur, in periculo scilicet peccati formalis, evertitur status controversiæ. Nunc ad rem.

§. SECUNDUS.

Respondetur ad argumenta ex D. Augustino adducta.

I. Uc oculos animosque optime Lector. Centrum tangitur, ad quod lineæ omnes concurrunt, quas ad mentem D. Augustini (si superis placet) subtiliter descriptas exhibent libelli super infami *Radice*. Hic Rhodus, hic saltus: in quo mihi negotium volo cum sola Paternitate Vestra, & causam habere sejunctam à suffragiis quorundam potenter patrocinantium libello Paternitatis Vestræ, de quibus relinquo formandum cordato Lectori iudicium.

2. Paternitas Vestra pag. 59. dissert. 1. super *Radice* nos oppugnat hoc tali argumento, quod
repetit

repetit in triplici Dissertatione (contractiore formâ utar) *Si juxta illud, quod videtur probabile, agens non peccet, ergo licebunt omnia scelera: atqui juxta id, quod videtur probabile, agens non peccat: ergo.* Major propositio est D. Augustini lib. 3. contra Academicos c. 17. cujus, ut sæpè monet Paternitas Vestra, debet manere inconcussa autoritas. Minor autem, teste eâdem Paternitate Vestra, est ipsorummet Probabilistarum tam recentiorum quàm antiquorum, quorum juxta D. Augustinû illud axioma fuit: *cùm agit quisq., quod videtur ei probabile, nec peccat, nec errat.* Consequentia tenet: res confecta est: plaudite. Itane Eximie Magister? Quæro, si vis hæc probandi contra nos tenet, cur citiùs non tonuerit Vaticanum? Dudum oportebat è medio sublatam probabilisticam hanc morum pestem: ejusdemque Doctores veluti scelerum patronos, fautores, incentores, molari appenso demersos in profundum maris. Et iste quidem ex autoritate Augustini videtur esse Goliathus Paternitatis Vestrae, qui exiit hodie ad exprobandum agminibus Israël. Peto, ut liceat mihi jacere lapillum definitionis bonæ, quâ definivimus opinionem probabilem, & experiri, utrùm Goliathus iste pedibus insistat? pro pleniori rei evidentia, consulendum duco ipsum D. Augustinum, qui *cap. cit & sequentibus, & specialiter lib. 1. retractationum cap. 1.* exponit Academicos docuisse, quòd nobis omnia in hoc mundo essent incerta. Unde cùm
turpe

turpe ducerent Viro sapienti, in iudicando labi & errare: eodem Augustino teste, dictitabant assensum rebus incertis præbendum non esse; sed omnia solummodò ut probabilia seu ut verisimilia habenda: huic enim iudicio nullum posse errorem subesse. *Per quod*, inquit S. Doctor, *invitabatur vir sapiens ad operandum sine assensu: sine assensu autem dico* (sunt verba Augustini l. 2. contra Academicos c. II.) *ut quod agimus non opinemur* (nos scilicet agere; aut certè id agere, quod turpe est) *aut non id certò arbitremur*, (opinionem enim & arbitrationem posset subesse falsum) *agamus tamen. Quæ si ita sunt, juvenis adulterando licitum aget, cum non erret nec peccet, qui agit quod probabile illi videtur, modo non opinetur* (se hoc operari quod operatur, aut id quod operatur etiam adulterando, esse turpe) *neq; scire se hoc arbitretur. Et sic omnia scelera poterunt apud sapientissimos iudices defendi. O verè detestabilem insaniam Doctrinæ Academicæ! & veram radicem omnium scelerum ac damnabilium propositionum!* in cuius principiis omninò sequitur, quòd probat S. Doctor; utrùm sequatur in nostris principiis, non video. Ad probabile enim opinionem nos requirimus, ut *motivo nitatur simpliciter gravi*, quòd scilicet virum doctum ac timoratum post diligens rei examen, possit ad assensum pertrahere. An fortè etiam docemus nos, *adulterium, incestum, parricidium*, & similia esse ex eorum genere, quæ per motiva probabilia possint pro licitis haberi? me audiat.

audisse memini temper à probabilisticis Doctõ-
 bus Christianis, quòd ne levissima quidem cri-
 minatio aut contumelia possit licere: qualis ta-
 men levissima criminatio non est hæc Paternita-
 tis Vestræ in Catholicos Probabilistas eorumque
 doctrinam. Puto si delirantibus Academicis non
 constabat certò de talium inhonestate; at nobis
 tamè constare. Credimus enim corde, & ore con-
 fitemur cum Apostolo 1. Cor. 6. *quia neq; fornicari-
 ri, neq; idolis servientes, neq; adulteri, neque molles,
 neque masculorum concubitores, neque fures, neque
 avari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces
 regnum Dei possidebunt.* Fateor, vix credidi ocu-
 lis meis, cùm vidi nos oppugnari hoc tali argu-
 mento. Fucus tam palpabilis non decebat in san-
 ctissimi Doctõris inconcussam doctrinam.

3. Advertit autem Paternitas Vestra Probabili-
 stas istos veteres Ethnicos in duas abiisse sectas:
 aliqui enim admiserunt inter rationes probabiles
 seu verisimiles *inequalitatem, defectum, excessum,*
 uti senserunt *Academici.* Altera fuit secta *Scepti-
 corum,* qui inter rationes probabiles non distin-
 guebant; sed volebant eas esse *æquales & adia-
 phoras.* Contra illos ergo, qui sustinebant non
 peccari neque errari, cùm quisque operaretur
 juxta id, quod ei videretur probabile, cùm dice-
 rent omnia esse probabilia, procedit argumenta-
 tio Augustini. Talia autem principia, non dico,
 nullus Christianorum, sed nec hæreticorum,
 Schismaticorum, Turcarum tenet. Unde advertat
 Lector,

Lector, quo jure Paternitas Vestra salvâ charitate & justitiâ, quam mihi inculcat, quosdam è nobis laxiores faciat istis antiquis ethnicis, qui sustinebant non esse operandum juxta minùs probabile; uti ex iis aliqui docuerunt.

4. Scio, quòd Lector suspensus hæreat, & quid à Paternitate Vestra ad hæc opponatur, avidè requirat. Nihil celabo. Cùm in dictatis ad calammum objecissem hæc formalia: *Quis unquam è Probabilistis Catholicis, tam fuit insciti calami, ut adulteria, &c. velut probabiliter licita defenderit?* Subjicit Paternitas Vestra hæc sequentia pag. 76. dissert. 3. *quàm sciti & quàm casti calami in ista materia aliqui fuerint, constat ex propositionibus proscriptis, imprimis ab Alexandro VII. v. g. ista: Mollities, Sodomia, & bestialitas sunt peccata ejusdem speciei infimæ: adeòque sufficit dicere in confessione, se procreasse pollutionem &c.* Deinde & ab Innocentio XI. Inter quas hæc citatur: *tàm clarum videtur fornicationem secundùm se, &c.* Non moveor his responsis, Eximie Magister; peto iterùm ad quæstionem responderi: *Quis è Catholicis Probabilistis tam insciti fuit calami, qui putârit licere mollitiem, sodomiam, bestialitatem &c.?* hæremus. O miser Augustine, quàm obtorto collo traheris, quò rapit exactor? te citat catholicus, te citat hæreticus, te citat Jansenista, an omnibus faves? patrocinaris omnibus? absit. Si quis Eximie Pater, per temeritatem eò prolapsus est, ut docuerit *mollitiem, sodomiam, bestialitatem esse*

F peccata

peccata ejusdem speciei infima, non tamen docuit licere. Maneamus in proposito. Non multum ab-
 umilis tenoris erunt secutura argumenta.

5. *Huc quadrat* (ita pergit Paternitas Vestra) *exemplum mercatoris, cujus meminit magnus ille opinator Cicero de officiis lib. 2. sic discurrens: incidunt sæpè causæ, cum repugnare utilitas honestati videtur, ut animadvertendum sit, repugnetne planè, an possit cum honestate conjungi? exempli causâ, si vir Alexandriâ Rhodum frumenta advexerit in Rhodiorum inopiâ & sciat plures mercatores Alexandriâ solvisse, navesque in cursu frumento onustas petentes Rhodum viderit: quæritur; utrùm liceat illi Rhodios celare de adventu reliquarum navium, & suum frumentum divendere Rhodiis pretio currente juxta caritatem annonæ maximo? subjungit Cicero duorum Philosophorum oppositas sententias, videlicet Diogenis Babylonii & Antipatri: quorum prior favet mercatori, hic verò debere asserit mercatorem id Rhodiis revelare, vel de pretio currente remittere. Subscribit Cicero posteriori sententiæ & procedit in his formalibus: Hoc autem celandi genus quale sit & cujus hominis, quis non videt? certè non aperti, non justî, non viri boni* (subjungit Paternitas Vestra) *si in casu simili mercator Christianus consuleret quosdam ex modernis casistis, mitius & commodius accepturum responsum. Rectissimè hoc: quis enim vereatur subscribere angelico Doctore, cujus auctoritatem toties inclamat Paternitas Vestra, ut unicum.*

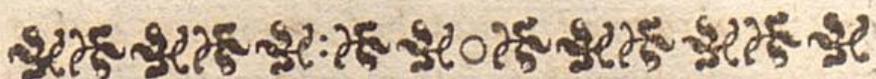
unicum dicat fufficere contra adverfarios mille? locum resolutionis ostendit Sandæus. Placeat summam inspicere 2.2.9. 77. a. 3. ad 4. formalia hic addo in gratiam Lectoris, cujus interest nosse, quantâ felicitate aliqui confidant se mentem talium Doctorem penetrare. Ita habet: *Dicendum quod vitium rei (venalis) facit rem in presenti esse minoris valoris, quàm videatur. Sed in casu premissis, in futurum res expectatur esse minoris valoris, per superventum negotiatorum (Alexandrinorum) qui ab ementibus (Rhodiis) ignoratur. Unde venditor, qui vendit rem secundum pretium, quod invenit, non videtur contra justitiam facere (quod negat Cicero sustinens non esse viri justis & viri boni, sic vendere) si quod futurum est (circa adventum aliarum navium) non exponat. Si tamen exponeret, vel de pretio subtraheret, abundantioris esset virtutis (quod est extra controversiam) quamvis ad hoc (iterum repetit) non videatur teneri. Ecce ut quadrabat instar circuli quod adducebatur mercatoris exemplum; quid ad hoc Paternitas Vestra?*

6. Respondet pag. 79. in hæc formalia: *exemplum de Mercatore non magis putat opponens quidam, quadrare ad intentum meum, quam quintam rotam in curru, additque, plus laudari Ethnicum Oratorem, quàm D. Thomam. Atqui (ita pergit Paternitas Vestra) exemplum mercatoris adducit etiam Petrus Arragonius Ordinis Augustiniani, & negat id unquam licere mercatori venden-*

ii. quid videtur Lectori! Petrus Arragonius negat hoc licere: ergò, quid inferitur? Sed quid si etiam *Arragonius* cum D. Thoma consentiat? ita habet ad eundem numerum D. Thomæ: *Etiam si iste venditor interrogatus, an futura esset magna copia illarum mercium? diceret se nescire, & etiam si diceret, non esse futurum, non peccaret contra justitiam.* Idem resolvit *Salonius* vester to. 2. q. 77. a. 3. nisi tamen, inquit, exprimeret emptor, se propterea emere tali pretio, quia credit venditorem verum dicere. Si autem in casu D. Thomæ mercator talis nihil agit contra jus justitiæ, quid igitur vetat, quo minus jus suum actu prosequatur? an charitas? atqui hæc non obligat ad perfectionem abundantioris virtutis, cum hæc sit consilii & non præcepti. At neque alia virtus ulla obligare potest, sed solùm fortè hortari & extimulare ad perfectionem abundantioris justitiæ. Nihil sanè minus intenderat *Eximius Antagonista*, quàm modernis *Casuistis* adjungere *Angelicum Doctorem*. Evenit hìc quodin proverbio dicitur:

Incidit in scyllam cupiens vitare charybdim.
 Neque in his, in quibus allegatum tam speciosè vidimus, amicum sibi fecit *Augustinum*, inimicum verò etiam *Thomam* reperit.

* † *

§. TERTIVS.

*Continuantur argumenta ex Augusti-
no, & responsiones.*

I. Pponit Paternitas Vestra novum argumentum, sic habens §. 3. prioris libelli: quod idē allegatur in triplici dissertatione. *juxta D. Augustinum non datur ignorantia invincibilis in jure naturali, nec positivo divino: ergò operans juxta opinionem minus probabilem in his, quæ sunt juris naturalis & divini positivi, non potest excusari per ignorantiam invincibilem.* Antecedens supponitur sufficienter probatum: consequentia puratur tenere. Respondeo primò, quòd non tantum non sufficienter probetur antecedens, sed ne verisimilitudo ulla rationis afferatur. De hoc infra. Respondeo secundò, si permittatur etiam antecedens, non tenere suppositum consequentis. Omnis enim *probabilitas stricta & absoluta* debet esse invincibilis, ut, si erretur, opposita certitudo cerni non possit. Intelliguntur hæc satis ex prænotationibus de *opinionem strictè probabili* factis, & sic proceditur ad quartum.

2. *Augustinus in epistola 7. ad Marcellum in-*
F 3 *quit:*

quit: ratio contra Divinarum scripturarum auctoritatem quantumlibet acuta sit, fallit verisimilitudine. Quid sequitur? ergò non licet operari juxta minus probabile. ô iterùm belle! quis unquam probabilitarum dixit rationem esse probabilem, quæ est contra divinarum scripturarum auctoritatem, nisi fortè invincibilis ignorantia intercurrat? atqui hæc etiam judicio Paternitatis Vestræ excusat à peccato.

3. Instat Paternitas Vestra & novâ auctoritate nos impugnat: *Augustinus dicit Hom. 41. Tene certum, & dimitte incertum.* Respondeo Paternitatem Vestram docere, quòd liceat sequi sententiam probabiliorem licet minus tutam: cur non tenet certum & dimittit incertum? Respondeo secundo etiam nos docere & hortari cum S. Augustino, ut homo Christianè vivat & penitentiam agat cum valens est, certumque habet penitentiae tempus: crastinus enim dies, imò & secutura hora incerta est. Si tamen hoc ipsum Augustini dictum in materia utrimque probabili usurpetur, responsio ex dicendis patebit.

4. Objicit igitur Paternitas Vestra ex l. r. *August. de baptismo contra Donat. c. 13.* ubi sic loquitur S. Doctor. *Duo dicimus: esse apud Donatistas baptismum; non autem illic rectè accipi. horum duorum illi (Donatistæ) unum magnopere affirmant, id est esse baptismum ibi; non autem illic rectè accipi, nolunt fateri. Quisquis ergo vult baptizari,*

zari, & certus est jam sibi nostram ecclesiam ad christianam salutem esse eligendam, & in ea sola prodesse baptismum Christi, attendat, hic securus accipiat, ubi baptismum esse & rectè accipi certus est; illic autè non accipiat. Quamquam, etiamsi dubium haberet, non illic rectè accipi, quod in catholica rectè accipi certum haberet, graviter peccaret in rebus ad salutem anime pertinentibus, & e solo, quod incerta certis præponeret. Et c. 5. incertis certa præpone. Accipere in parte Donati si incertum est esse peccatum, quis dubitet certum esse peccatum, non ibi potius accipere, ubi certum est non esse peccatum? Quæ doctrina, inquit Paternitas Vestra, confirmatur ex lib. de moribus Ecclesiæ cap. 3. Ubi dicitur: oportet omnem hominem, quod optimum est, sequi: ex quo infert: ergo non licet sequi opinionem minus probabilem &c. Respondeo tam fufas allegationes ex August. fieri omnino gratis. Quid enim istæ ad rem nostram? Si certum habetur in sola Ecclesia Catholica rectè accipi baptismum, an probabile esse potest, rectè etiam accipi apud Donatistas? certum est, omne quod certo opponitur, esse improbabile. Hoc igitur solùm vult ad docet Augustinus, quòd certum practicè tale de eo, quod aliquid hìc & nunc liceat, incerto practicè tali præeligendum sit. Si veto etiam oportet omnem hominem, quod optimum est, sequi, ergo oportet sequi consilia evangelica: ergo virgo divino peccat, si nubat. Atqui hoc est contra Apostolum I. Cor. 7.

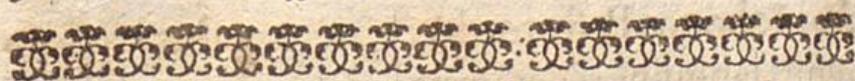
5. Urget Paternitas Vestra & dicit *regulam D. Augustini de eligendo, quod tutius est in dubio, esse canonizatam, uti solide probat Fagnanus. Respondeo canonizatam esse in ratione consilii, & non in ratione præcepti. Oppositum Fagnanus tam parum probat, ut sibi ipse contradicat, dum resolvit dubium, an Clerici superflua malè expedientes obligentur ad restitutionem pauperibus faciendam?* ita enim habet in *1 p. 3. decretalium cap. si quis sanè, de peculio Clericorum. Quia, inquit, vix reperiuntur etiam inter beneficiatos religiosos, qui superflua pauperibus elargiantur, non expedit Clericis inducere conscientiam, contra quam facturi sint, & gratis damnentur. Tamen si opinio Archidiaconi, quæ Episcopos Clericos superflua non erogantes pauperibus, obligat, ad restitutionem, forte sit communior, & tutior omnino existat. Ecce Fagnanus ex Probabiliorista factus est Probabilista, communior & sibi probabilior relicta, minus probabilem & minus tutam Clericis indulget. Cur non & aliis? æque pro omnibus valent argumenta quadraginta duo, quibus nos oppugnat. An potius hi gratis damnandi sunt, quam alii, cum pro utrisque mortuus sit Christus? absit.*

6. Quod subjungit Paternitas vestra eum, qui sequitur minus tutam sententiam, habere iudicium nolens intelligere, ut bene faciat. Respondeo hoc Paternitatis Vestræ iudicium esse sine iudicio.

7. Sequitur de excubatione iustorum ex Aug. quod piget describere. Respondeo excubare nos, ut iustos

atos & bonos Pastores decet, nè populus pretioso
 nimis sanguine redemptus, à suavi jugo Christi
 avertatur. An aliquid restat solvendum ex *Autho-
 ritate Augustini*? restat nihil. Ecce lector benevo-
 le, quid parturierint montes. Gloriosi admodum
 libellorum & dissertationum tituli leguntur; ad
*mentem praclarissimi Ecclesiae Doctoris S. P. Augu-
 stini*. Fiunt acclamationes, quia *doctè omnia & so-
 lidè juxta mentem S. Augustini* probantur. *Author*
per omnia spirat, sapit, loquitur Augustinum. Dignus
 est liber triplicis dissertationis, qui supra candela-
 brum Ecclesiae ponatur. Et quæ similia. Sunt
 multa fucis illita, quæ luce purgentur
 Tuâ ô Christe.

S. Q V A R T V S.

Respondetur ad argumenta ex
D. Thoma.

1. Bjicit nobis Paternitas Vestra Au-
thoritatem D. Thomæ ex quodl. 8.
a. 13. scilicet periculosè determina-
ri, aliquid non esse peccatum, nisi ex-
pressa veritas habeatur: quia ut l. c. profequitur D.
Tho. error, quo non creditur esse peccatum mortale,
quod est mortale, conscientiam non excusat à toto, licet
fortè à tanto. Resp. juxta mentem & rationem al-
latam D. Th. tunc solummodo periculosè deter-
minari, aliquid non esse peccatum mortale, quan-
do vincibiliter nescitur esse mortale, quod revera
est mortale. Quando autem ignorantia seu error
est omnino invincibilis, qualis foret noster in do-
ctrina, quam non solum sustinet Ecclesia, sed in
qua conspirant unanimiter optimi Theologi,
tunc non determinatur periculosè. Unde idem
S. Doctor q. 17. de verit. a 3. ad 4. inquit: tunc con-
scientia erronea non sufficit ad absolvendum (à
peccato) quando in ipso errore peccatur. Subsumo:
atqui in errore nunquam peccatur, nisi sit vinci-
bilis. & hoc claris terminis profequitur cit. Do-
ctor. Tunc enim, inquit, in errore peccatur, quando
erratur circa ea, quæ scire aliquis potest & tenetur:
si

si autem esset error circa ea, quæ quis non tenetur scire (quantò magis, quæ scire non potest) ex sua conscientia absolvitur. quid clarius?

2. Videat autem prudens Lector, quâ circumspeditione ambidexter adversarius nos oppugnet, cum fateatur *pag. 14. cit. dissert.* locum objectum intelligi de ignorantia & errore vincibili, qualis non est, qui nititur motivo absolutè probabili, uti intelligitur satis ex supradictis. Unde magis insto: si enim super eo, quod sustineat Ecclesia aliquos habere duas præbendas, potest fundari dictamen conscientiaè practicum, quo (non obstante incertitudine rei & adversariorum contradictione) accipiens & retinens duas præbendas ex sua ipsius conscientia absolvatur, & periculum nullum peccati mortalis incurratur, ergo super invincibilitate operantis potest juxta S. Doctorem fundari conscientia bona, prudens, honesta, sive veritas legis attingatur, sive non. Ex dictis autem cuivis integro judicio clarissimè ostensum est, ignorationem probabilioristicaè vestraè, tum ob authoritates gravissimorum Doctorum stantium pro nostra doctrina, tum ob rationes intrinsecas esse quam maximè, si ulla alia est, invincibilem: ut non dicam, quòd nullitas probabilioristicaè vestraè legis velut conclusio theologica satis apertè ex jugo suavi, quod Christus imposuit, inferatur.

3. Fundamentalis autem ratio doctrinaè Divi Thomæ, è pluribus una hæc facilis est & certa

quòd sufficiens promulgatio legis requiratur, antequam constringi intelligatur libertas humana; atqui sufficiens promulgatio legis probabilioristica facta non est, quia manet viris etiam maximè doctis & timoratis, post diligentem ejus factam inquisitionē, saltem incerta; ne iterū dicam, quòd apertæ falsitatis arguatur. & huic principio conformiter docet *cit. Ang. Doctor q. 17. de verit. a. 2. in O. preceptum superioris non obligare subditū, nisi sciatur*, subsumo: atqui tamdiu non scitur, quamdiu manet strictè & absolutè probabile; non dico certum; quòd præceptum nullū probabilioristicū extet. Formalia S. Doctoris hæc sunt: *ex imperio Domini non ligatur aliquis, nisi imperium attingat ipsum, cui imperatur: attingit autem ipsum per scientiam. Unde nullus ligatur per præceptū ali- quod, nisi mediante scientiā illius præcepti, & ideo nec ignorans præceptum Dei ligatur ad præceptum faciendum, nisi quatenus potest ac tenetur scire præceptum. Si autem non tenetur scire, nec sciat, nullo modo præcepto ligatur. Ecce claram, sobriam, piam doctrinam.*

4. Opponit Paternitas Vestra ex quod lib. 3. n. 10. ubi sic loquitur S. Doctor: *dicendum, quòd diverse opiniones Doctorum Sacrae Scripturae, siquidem non pertineant ad fidem & bonos mores, absque periculo auditores utramque opinionem sequi possunt; tunc enim habet locum, quod Apostolus dicit Rom. 14. unusquisque in suo sensu abundet. In his verò, quæ pertinent ad fidem & bonos mores, nullus*
 excu-

excusatur, si sequatur erroneam opinionem alicujus Magistri. Resp. S. Doctorem non posse intelligi, nisi de erronea vincibili opinione: uti & seipsum explicat per ea, quæ sequuntur; nam inquit: alioquin immunes à peccato fuissent, qui secuti sunt opinionem Arrii & aliorum Hæresiarcharum, quorum scilicet opiniones hæreticæ non sunt ullo modo strictè probabiles, sed summum quod sic, solùm respectivè in sensu prænotationis factæ. Et de tali errore intelligitur, quod subdit S. Doctor: nec potest (talis opinio) excusationem habere propter simplicitatem auditorum, si in talibus opinionem erroneam scilicet vincibiliter sequantur. Et quomodo sanè invenientur materiales hæretici, qui excusentur à peccato, si erroris invincibilitas non excuset? an potest clarius responsum requiri?

§. Atque ex hoc intelligitur, quod dicit *D. Th. quodlib. 8. a. 13.* quem locum nobis objicit *Paternitas Vestra posse aliquem non excusari à peccato, quando facit contra legem Dei, quamvis non faciat contra conscientiam: Loquitur enim de conscientia erronea vincibili. Inspiciatur S. Doctor q. 17. de verit. a. 3. ad. 4.* ubi id quod dicitur, in expressis terminis probat. Ita habet: *Tunc conscientia erronea non sufficit ad absolvendum, quando in ipso errore peccatur* (id est, quando culpabiliter ad eòque & vincibiliter erratur) *subsumo: atqui in errore nunquam peccatur, nisi sit vincibilis, uti concedit Paternitas*

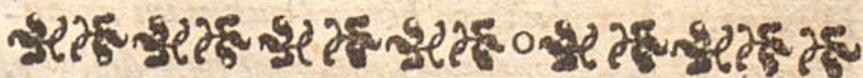
ternitas

ternitas Vestra. Qui his tam claris & solidis expositionibus non acquiescit, plus quàm rationes desiderat.

6. Pro superfluis addo sequentia: Quia nisi ita est, ut ostendimus, quomodo potuit D. Th. sine peccato, & quidem gravi, docuisse 2.2. q. 67. a. 1. *Judicem posse judicare juxta allegata & probata contra veritatem evidenter notam, & innocentem interficere?* cùm tamen opposita sententia sit tutior, & probabilioribus iisque gravissimis argumentis nitatur? Immo videtur hoc ipsum repugnare juri naturæ, supra quam nulla respublica ullum jus habet. Quomodo item; ut in lege positiva idem appareat; potuit sine peccato docuisse idem Doctor, *quod fictè confessus, non obligetur ad reconfitenda peccata fictè confessã; sed fictione cessante confessio sit valida?* cùm opposita opinio sit tutior & omnino probabilior? aut quã item conscientiam docere potuit excusari eum, *qui non solveret quotam decimæ, ubi invaluisset consuetudo eam non solvendi?* quando opposita sententia tam communis est Canonistarum, ut priorem dicant non pauci esse omninò hæreticam?

7. Ultimum fortè instat non nemo: at saltem dubitare videtur Angelicus Doctor de veritate & securitate doctrinæ probabilisticæ, quia in aliquot locis dicit periculosum esse de his & illis particularibus determinare utrum liceant. *B.*
ex alla-

ex allatis hætenus constare satis de mente illius. Nullibi dubitat, quin sinè omni periculo determinetur aliquid licere ex supposito, quod strictè & absolutè & certò probabile sit. Quando igitur tergiversatur D. Th. se resolvere, idcirco facit, quia non satis ipsi liquet, hoc vel illud particulare esse strictè & absolutè probabile.

§. QUINTVS.

*Respondetur ad Argumenta ex Di-vo
Bernardo, &c.*

I. X D. Bernardo addducit contra nos Paternitas Vestra locum ex tom. 2. serm. 26. pag. 115. apud Merlohnstium. (libens gratificor in citatione facienda: si locum novit Paternitas Vestra, non tamen allegavit) ubi sic habet: *Rogo vos Fratres, diligenter attendite, quia nihil mihi occurrit, quod utilius possitis audire: Ubi certa est Dei voluntas, omnino nostra sequatur, in his videlicet, de quibus certum aliquid in scripturis invenimus, aut ipse Spiritus manifestè clamat in cordibus nostris, quid sentiendum sit. Hæc approbemus indubitanter & appetamus, quæ placere Deo scimus indubitanter. Sed ea omnibus modis odisse debemus, de quibus certum est, quod oderit ea Deus. In his verò rebus, in quibus nihil certi possumus invenire, nihil certum voluntas*

*luntas nostra definiat, sed pendeat inter utrumque, aut certè neutri parti nimis inhereat, cogitans semper, nè fortè altera pars Deo magis placeat. Unde enim sunt scandala? unde turbatio? nisi quod propriam sequimur voluntatem, & temerè, quòd volumus, in corde nostro definientes, in impatientiam, in murmurationem, in scandalum proni simus; &c. Domine, ait Propheta, in lumine vultus tui ambulabunt, & in nomine tuo exultabunt totà die, &c. Piget plura describere. Quid concluditur? ergo non licet sequi minùs probabilem, &c. ergo probabilistica est radix, &c. ergo Doctores probabilistici sunt scelerum patroni. Nihil video legitime consecutionis. Eàdem ratione potuisset Paternitas Vestra totum psalterium allegare, tunc scilicet victas manus dedissem. Quantò meliùs sibi applicaret Paternitas Vestra locum allegatum. Quia enim in his rebus, de quibus disputat, nihil potest certum probare, nihil etiam certum voluntas definiat, sed pendeat inter utrumque: aut certè neutri parti nimis inhereat, cogitans semper nè fortè doctrina probabilistica tot rationum & auctoritatum irrefragabilium argumentis fulta, Deo magis placeat. Unde enim sunt scandala, quæ per libellos infamatorios veniunt? unde turbatio pacis in S. facultate Ubiorum? unde Religiosorum Virorum collisio? nisi quod propriam sequimur voluntatem, & temerè quòd volumus, in corde definientes, probabilisticam & ejusdem Doctores adeò fœdè censuramus ac damnamus: dumque
super*

super hoc reprehensione digni ab aliis corrigimur, *in impatientiam, in murmurationem in scandalum proni sumus, &c.*

2. Quòd S. Antoninum pro sua sententia citet Paternitas Vestra, miror, cum in editis tot Authorum libris satis aperta ejus testimonia passim adferantur pro doctrina communi probabilistica. Si quid aliud loqui videtur, explicari potest ac debet juxta sensum hactenus allatum.

3. Textus allegatos in *Subtili Scoto* locis citatis quæsi, & nihil istorum, quæ allegantur, inveni. Si fortè in scholiis aliquibus habeatur, determinare poterit Paternitas Vestra, & novo iterum libello tractare super eadem famosa radice, & illum inscribere quarto *Subtili Doctori*, ut aliqua subtilitas addatur errori tam crasso.

4. De turba aliorum inferioris notæ Authorum nihil habeo, quod respondeam, nisi quòd puræ nominum allegationes non acceptentur à nobis velut probationes. Eadem facilitate & majori veritate citantur passim pro doctrina nostra probabilistica.

5. Antonium Celladium fateor nobis contrarium fuisse: citavi illum in dictatis scholasticis, ut videre potuit Paternitas Vestra inter adversarios doctrinæ nostræ. Si placuerit inspicere posthumum opus *Antoni Terilli*, fatebitur Celladium esse penitus heteroclitum, & nullius vel exiguæ authoritatis. *Candidus Philalethes* si nobis adversatur, at videmur nos tamen plus requirere ad
G hone-

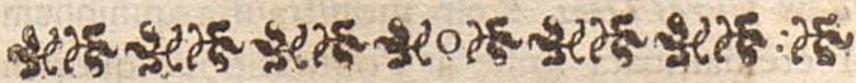
honestè & licitè operandum, quàm requisiverit ipse Candidus. Majorem probabilitatem sufficere docuit ipse ad licitam operationem: nos etiam certitudinem & evidentiam requirimus.

6. Denique stupui *Bellarminum* contra nos adduci. Fideliter ego locum à Paternitate Vestra mutilatum allegabo ex præstantissimo hoc Societatis Doctore. Formalia in admonitione ad Nepotem Episcopum hæc sunt: *Si quis velit in tuto salutem suam collocare, & simul oporteat eum Episcopali officio fungi, is omnino debet de novem controversiis certam veritatem inquirere, & non respicere, quid multi hoc tempore dicant aut faciant. Et si rei certitudo non possit ad liquidum apparere, debet omnino certiore partem sequi, & nullà ratione ad minus tutam partem inclinare. Agitur enim de summa rei, cum de salute æterna tractatur: & facillimum est conscientiam erroneam exemplorum induere, & eo modo conscientiam non remordente ad eum locum descendere, ubi vermis non moritur, & ignis non extinguitur.* Ita ille. Ubi manifestum est, quod loquatur de conscientia vel erronea vincibili, vel utcunque solum respectivè, aut etiam creperè probabili, id est, probabiliter solum & incertò probabili; quando non minus ipse, quàm Paternitas Vestra & omnes Catholici sustinent conscientiam invincibilem excusare à peccato. Loco igitur citato in dubium solummodo vocat citatus Cardinalis, utrùm pro absolutè & strictè probabilibus haberi debeant hæc sequentes o-

tes opiniones. Prima est: *Episcopum non teneri residere in Ecclesia sua, sed posse etiam discedere ad longum tempus & sine causa.* Secunda: *Non teneri per se predicare, cum facile possit in propria persona.* Tertia: *Neque teneri esse perfectum.* Ubi addit, *quod sublimitatem status Episcopalis Christus docuerit exemplo, cum totos dies consumpsit in charitate proximorum docendo, exhortando, increpando, & noctes totas in orando, contemplando, laudando & magnificando Deum: & hanc, inquit, docuit ipse Apostolos suos successores, quos imitari debeant moderni, si, quibus in officio pastoralis succedunt, eorum consortes inveniri cupiant in eterna felicitate.* Hac perfectio excludit ludos, venationes (immoderatas) lectiones librorum vanorum, occupationes temporales & alia id genus obvia. Quarta: *Multos oportere ordinari, cui opinioni opponit dictum Apostoli de manibus nemini citò imponendis.* Quinta: *Multitudinem beneficiorum in eadem persona esse licitam.* Ubi inquit, *Dispensationem Pontificis absque iusta causa valere in foro fori, non foro poli.* *Qui non unus sed plures est in beneficiis, non unus sed plures erit in suppliciis.* Utinam multi Religiosi non pejùs vivant, quàm plura beneficia possidentes Ecclesiastici! Sextâ tractat de modo agendi cum Principibus pro tuenda Ecclesiastica libertate. Septimâ de modo agendi cum consanguineis, ne ex redditibus Ecclesiasticis locupletentur, impinguentur, dilatentur. Octavâ de redditibus Ecclesiasticis in usus pios impendendis. *Quibus*

bus 8. quæstionibus præmittit eam, *utrum liceat modernis temporibus sine periculo salutis Episcopatum desiderare*, juxta dictum Apostoli: *Qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat*. Ubi adfert speciales rationes, ob quas in primitiva Ecclesia honestè & sine speciali salutis periculo potuerit Episcopatus desiderari, quales non reperiuntur his nostris temporibus. Ecce, mi Lector prudens, qualibus argumentis ex Autoritate trium Ecclesiæ Doctorum, ad quorum scilicet mentem DISSERTATIO TRIPLEX inscribitur, oppugnemur. Nunquid liceat mihi potiore jure in Adversarium retorquere, quod in præf. dissert. de prædestin. malè in nos ipse contorquet: *Non noverunt Augustini (Thomæ, Bernardi) sententiã, sed amant suam: non quia vera est, sed quia sua est: alioquin & aliam veram pariter amarent; sicut & ego amo, quod dicunt, quando verum dicunt.*

§. SEXTVS.

*Respondetur ad argumenta, quæ ad-
versarius ex ratione adduxit.*

I. Bjcit primò Paternitas Vestra: Si suf-
ficeret ad conscientie securitatem,
quod alicui opinio appareat probabilis:
jam summi Pontifices non proscripsis-
sent ista opinionum monstra, quibus mendacia, ca-
lumnia, perjuria, usura, simonia, homicidia excu-
sabantur à peccato, eò quòd viderentur excusari
per rationes probabiles, etsi opposita sententia proba-
bilior esset. Deinde: hoc modo etiam Hæretici ex-
cusarentur à peccato, quia ipsis suæ opiniones niti vi-
dentur rationibus probabilibus; imò esse omnino
conformes Sacræ Scripturæ. Similiter Pilatus, qui
Christum morte dignum judicavit, asserentibus Ju-
deis & Principibus illorum, se legem habere, secun-
dum quam deberet mori. Item Turcarum error sic
potest defendi, quo judicant fornicationem & pollu-
tionem non esse malam: & sic de aliis. Quid enim
illa minùs possint defendi ex ratione, quando Cara-
muel Probabilistarum facile Princeps fatetur lib. 4.
Theologia moralis num. 1559. Deorum pluralita-
tem stando principiis naturalibus defendi posse ac
propugnari. & num. 1563. Prudentiam humanam
viribus naturæ relictam probabilissimè posse credere,

dari plures Deos. Resp. monstra ista opinionum rectè damnata fuisse à Pontificibus, quorum fulmine non eliditur ullius opinionis vera & certa, sed ficta & putatitia solùm probabilitas propositionum illarum, quas imprudentes & temerarii homines pauci asserere ausi sunt, contra doctrinam Ecclesiæ ac Doctorum communem. Quæ sequuntur, mirum est contra nos adduci ab eo, qui meliùs intelligit. Motiva enim credibilitatis, quæ possunt Hæreticis favere, si comparentur cum motivis credibilitatis Ecclesiæ Sanctæ, non retinent ullam certam & absolutam probabilitatem. Præterea distinguere debet Paternitas V.^{ra} inter *videri & esse* probabile. Quod de Turcis subjungitur, Respondeo ex Christi lege promulgata satis constare, quòd fornicatio & pollutio sint peccata mortalia. Et hoc nolunt isti scire, dum nolunt Evangelio credere. De Pilato testatur scripturæ, eum *scivisse, quòd Judæi per invidiam tradidissent Christum*: unde oppositum non potuit ei esse probabile. Quod de Caramuele meminit Paternitas Vestra, Respondeo nos tueri veritatem Probabilisticæ doctrinæ, non Caramuelem. In propositionibus adductis fatemur eum esse heteroclitum & singularem, cui propterea passim contradicitur, etiam ab his, qui aliàs sunt de laxa manica. Si nimiam sentiendi licentiam in hoc Authore coërcendam putabat Vincentius Baronus, debebat se intra terminos continere, discrimen agnoscere inter illum & Societatis

tatis

tatis Doctores, Suarez, Vasquez, Bellarminum, Molinam, Lessium, Valentiam, Castropalaum & cæteros, quorum potuisset humilis fieri discipulus.

De primis etiam Parentibus itemque de Saüle objicere hîc solent supra citati Probabilioristæ, quòd opinionem probabilem secuti sint, & tamen peccârint. Respondeo talia ab his, qui legerunt scripturas, non posse allegari; testantur enim apertè, sub interminatione mortis vetitum fuisse primis Parentibus manducare ex arbore. Unde nec Adam, nec Eva increpiri à Domino ullum argumentum probabile obtruserunt pro sua excusatione: sed ille se ab hac, & hæc à serpente seductam se fuisse, causata est. De Saüle similiter meminert eadè scripturæ, quod præceperit ei Dominus *non parcere, sed interficere à viro usq; ad mulierem & parvulum & lactentem bovem & ovem, camelum & asinum.* Neque tamen per hæc nego, quin peccare etiam possit sequens in dubio juris sententiam licet strictè & absolutè probabilem, si dictamen scilicet practicum sibi formet de eo, quod non liceat sibi sic operari.

2. Objicit secundò: *in negotiis temporalibus sequæ ad salutem corporis pertinent, operans juxta minus probabilem in concursu probabilioris non operatur prudenter: ut e. c. ingrediens sylvam, quam probabilius judicat esse receptaculum latronum, aut sumens potum vel cibum, quem probabilius judicat esse infectum veneno, ergo à fortiori non operabitur prudenter,*

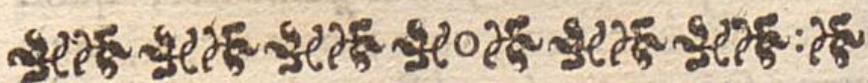
prudenter, adeoque nec licite, qui in rebus ad salutem animæ pertinentibus operatur juxta opinionem minus probabilem. &c. Auferantur, ita ex Augustino contra Academicos cap. 9. inquit Paternitas Vestra, auferantur de manibus fabella: de anima res agitur: negligantur inani studio excogitati termini, & regula &c. Regulis istis non dedit Dominus securitatem, neque S. Aug. cum aliis Patribus; neque ulla evidens probatio. Resp. Permissio antecedente, quod sæpe non tenet, negando consequentiam. Ratio est, quia in opinione quavis probabili ostendimus dictamen prudens fundari posse: quod proinde infirmis conscientiis est loco *Alexipharmaci probati*, contra omne periculum peccati formalis, quale peccatum est mors animæ. Tale autem *Alexipharmacum* contra periculum venenati cibi & latrocinii non est ulla opinio probabilis de eo, quod in sylva non sint latrones, & cibus non sit infectus. Ratio enim periculi latronum & veneni evitandi nullo modo pendet ex opinione certò probabili intellectus judicantis abesse venenum & latrones. Ratio autem honestæ volitionis pendet à dictamine prudenti intellectus, ut supra ostensum. Si vos careatis hoc in moralibus *Alexipharmaco*, favete populo Christiano, ut apud Probabilistas gratis accipiat & vivat. Quod dicat Paternitas Vestra pag. 162. Dissertationis tertiæ *Alexipharmacum* hoc nostrum esse suspectum: Resp. esse suspectum timentibus, ubi non est timor: viris tamen prudentibus

ribus & cordatis lemurum larvas ridentibus non esse in tanta luce tot ac talium Doctorum.

3. Objicit tertio: *Qui sequitur minus probabilem relictâ probabiliore & tutiore, virtualiter dicit: etsi probabilius sit, quòd Deus nolit hoc à me fieri, volo tamen facere: atqui talis volitio est inhonesta.* Respondeo eum solummodo dicere: etsi probabilius sit probabilitate *judicii speculativi*, quòd Deus nolit hoc fieri; volo tamen facere, quia certus sum *certitudine dictaminis practici*, quòd Deus sic permittat fieri hîc & nunc: huic autem actui nihil inest inhonestatis aut imprudentiæ. Responsio sat intelligitur ex supra traditis.

4. Objicit quarto: *Christus non dixit: Ego sum probabilitas; sed, Ego sum veritas, hæc ergo affectanda & spectanda est. Unde si Doctores dent consilia contra legem naturalem & divinam, verificabitur de illis istud Matth. 15. cæci sunt & duces cæcorum: cæcus autem si cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadent: & hoc scilicet est, quod docet Aug. in Psal. 44. directionis virga est, quæ diriget homines: curvi erant, distorti erant, sibi regnare cupiebant, se amabant, facta sua mala diligebant, non voluntatem suam Deo subdebant; sed voluntatem Dei ad suas conscientias flectere volebant: & ad hoc propemodum sedent quotidie homines, ut disputent contra Deum: & lib. de Catechizandis rudibus cap. 25. tene te ad legem Dei & non sequaris pravaricatores ejus; non enim secundum illorum, sed secundum illius voluntatem judicaberis.* Respon-

deo neque Christum dixisse: ego sum probabilitas; Quid ergo? quod de *cæcis ducibus* subjungit, qui dent consilia contra legem, verum est, quando lex sufficienter est proposita. Falsò autè supponitur legem naturalem & divinam omnibus hominibus sufficienter esse propositam, nec dari ejus ignorantiam invincibilem. Quæ sequuntur gratis allegantur.

S. S E P T I M U S.

Continuantur objectiones & responsiones.

- I. *BJcit quintò. Medicus habens ad manus duas medicinas, quarum unam judicat probabilius esse lethiferam, non potest facere per judicium suum licet probabile, ut sit medicina sana, neque licitè potest eam propinare egroto; ita nec viri docti per consilium suum poterunt facere, ut quod revera est contra legem naturalem & divinam, non sit contra eam. Nec obstat quod sint viri graves ita sentientes, quia Theologi antiqui & SS. Patres graviores sunt, qui oppositum dicunt. Si quis roget, utrùm tutò homo possit conscientiam suam credere Confessario, qui profiteatur se pro regula tenere, quod liceat juxta minùs probabilem & minùs tutam operari? & utrùm tutò possit talis Confessarii confi-*

consilium sequi? Respondet Eximius M. categoricè, quod non. Responsum ad hæc est supra de *periculo veneni & latronum*. crambe recocta: uti & quod de antiquis & gravioribus Patribus ac Theologis asserit, sed infeliciter probat. Argumenta hæc & similia habeo pro telis aranearum, ex quibus Paternitas Vestra frustra torquere parat funiculum triplicem, quo abstrahat Pœnitentes à Sacris tribunalibus Probabilistarum: rumpuntur telæ, dum torquentur. Quod superest, rogo, nè judicet nos toties Paternitas Vestra, neque Pœnitentes nostros, *antequam veniat dies Domini magnus, qui illuminabit abscondita, & tunc laus erit unicuique à Deo 1. Cor. 4.*

2. Objicit sextò Authoritatem *Alexandri VII.* cum enim damnat ille tot propositiones ut scandalosas, reprehendit ac damnat *summam illam luxuriantium ingeniorum licentiam in rebus ad conscientiam spectantibus, & testatur, quòd modus opinandi irrepserit alienus omnino ab Evangelica simplicitate & SS. Patrum doctrina. Quibus verbis* (ita subjungit Paternitas Vestra ex Gradio) *cui dubium est, quin ex duabus seclis liberior & laxior designata sit? imò* (sunt verba Gradii) *ego propter fidelem illius temporis notitiam compertum habeo, quia coeperat impetum egregius honoris Dei zelator Alexand. VII. malum in suo fonte, ut ajebat, & radice funditus exscindendi. Nec quidquã propius fuit, quàm ut edità constitutione damnaret probabilisticam opinionem, fecissetque sine dubio, nisi inter-*
G 6
venisset

venisset ejus consilio Cardinalis Pallavicinus rem-
maturiùs considerandam ratus. Respondeo ab
Alexand. non taxari, nisi licentiam temerariam,
& eam, quæ constat in probabilitate dubiâ & cre-
perâ, vel etiam duntaxat respectiva. Sententiam
verò nostram, quæ caret temeritate, nec damna-
vit Pontifex ille, nec ullus Pontificum damnabit
unquam: quidquid pro eo laborent egregii illi
zelatores, qui inter *docere* & *facere* nôrunt expe-
rimentaliter magnû esse discrimen. Deinde & ea,
Quæ de *Alexand. VII.* allegantur, non probantur.
Qui leviter credit Probabilioristis, citò decipitur.

3. Objicit septimo, quod *pateat ex sententiis*
jam proscriptis, generatim non esse licitum sequi mi-
nus probabilem, & consequenter illos errare, qui hoc
docuerunt. Respondeo: Paternitas Vestra in voce
generatim Amphiboliam facit. Vel enim dicit,
quòd ex sententiis jam proscriptis pateat, non
esse licitum generatim sequi minus probabilem,
id est non licere sequi ullam minus probabilem,
& hoc est falsum: vel, non licere sequi quamli-
bet etiam antea habitam velut probabilem, sed
jam damnatam; quod quidem verum est, sed jam
non est amplius probabilis.

4. Objicit octavò. *Si liceat sequi sententiam*
probabilem, erit hæc ratio, quòd non constet nobis
de lege Dei in contrarium data, adeòque maneat li-
bertas nostra in possessione: atqui hoc non. Major
est Probabilistarum. Minor Probatur: quia sic
filius non teneretur honorem & obedientiam Patri
deferre,

deferre, quia non constat illi certò eum esse Patrem, & nemo poterit prudenter adorare hostiam, quia non constat certò de consecratione legitimè facta.
R. Negando Minorem, & probationem ipsius. Cùm enim Pater sit in possessione bonæ famæ, dubitare filio de honestate Patris vetitum est, quamdiu de contrario non constat. Similiter Episcopus & sacerdos præsumi debent officium suum peragere. Quòd autem legitimè hic vel iste ordinatus sit, pro moraliter certò tenendum est: ideoque dum officio sacerdotis ad aram fungitur, hostia absolutè adoretur.

5. Objicit 9. Sententia negans esse licitum sequi opinionem minus probabilem, fundata est in scripturis, quæ testantur esse angustam portam & arctam viam, quæ ducit ad vitam, itemque in iure canonico & SS. Patribus; habetque Theologos antiquos & multos Recentiores Episcopos, Archi-Episcopos, Canonistas, Patronos & defensores. Resp. Negando, quòd vel unicus ne dicam Patrum; sed quorumcunque Theologorum antiquorum docuerit sententiam Paternitatis Vestræ: fatis ea & plura ex dictis possunt constare.

Atque ex dictis etiam istud satìs manifestè colligitur, doctrinam Probabilisticam non esse probabilitatis agitatæ & turbatæ, utpote quæ per tot sæcula à nemine virorum bonorum sit passa contradictionem, licet hâc nostrâ ætate contradictionem patiatur ab his, quos descripsit supra Antonius Terillus. Placeat Paternitati Vestræ
neutrali

neutrali animo hæc perpendere, & certò desinet affirmare quod pag. 156. deprompsit ex Gonetto: *Eum qui in operando nititur fundamento opinionis minus probabilis, similem esse ei, qui in ambulando innititur baculo arundineo.* Veriùs dicere potuisset, *arundinem vento agitatam* levicularum & inanium rationum esse Probabilioristicam.

Et hæc aliaq; si animo ad benignitatem composito perpendere volet Paternitas Vestra, facilè erit ex Probabilioristâ fieri probabilistam, & non condemnare eos, qui jure redargui non possunt. Cesset deinceps clamare: *Mea est possessio, olim possideo, prior possideo, habeo origines firmas, Sanctorum Patrum & Doctorum sum discipulus, sicut caverunt illi testamento, scio, teneo.* Hæc talia Paternitas Vestra ex *Tertulliano* pag. 196. triumphabunda jactat, sed non probat: uti & multa alia tolet jactare. Quale istud in *Epistola dedicatoria dissertationis de pœnitentia, ad Amplissimum Dominum Regentem Gymnasii Laurentiani*: per me indignum filium suum, *Augustinus* Amplitudini *Tue* libellum hunc porrigit & dicit: *Ecce habes tuta & inconcussa dogmata, quæ si Professores tui, discipuli mei propugnare, aliosque docere perrexerint, stabunt securi in quocunque justo judicio, adversus quoslibet veritatis impugnatores. Sed non qui seipsum commendat, probatus est.*

* *
*

RES-